Vysoké učení technické v Brně
Fakulta architektury
Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce:	FA-DIP0009/2015	Akademický rok:	**2015/16**
Ústav:	Ústav navrhování		
Student(ka):	**Bc. Ivana Gregorová**		
Studijní program:	Architektura a urbanismus (N3501)		
Studijní obor:	Architektura (3501T002)		
Vedoucí diplomové práce:	**doc. Ing. arch. Karel Havliš**		
Konzultanti diplomové práce:			

Název diplomové práce:

REVITALIZACE A PROSTOROVÁ KULTIVACE KLÁŠTERA DOMINIKÁNŮ VE ZNOJMĚ

Zadání diplomové práce:

Urbanistická a architektonická studie komplexu kláštera Dominikánů v historickém jádru města Znojma. Studie bude zaměřená na transformaci a prostorovou kultivaci komplexu kláštera se zvláštním zřetelem k revitalizaci areálu po opuštění řádem Dominikánů.
Cílem návrhu je šetrnou přestavbou a dostavbou vytvořit nové prostorové podmínky pro církevní i občanské využití areálu kláštera v aktuálních společenských podmínkách s respektem k historickým hodnotám. Předmětem řešení bude vhodně zvoleným stavebním programem pro revitalizaci areálu kláštera zhodnotit městský potenciál historického místa v hradbách.

Seznam odborné literatury:
Dušan Foltýn a kolektiv: Encyklopedie moravských a slezských klášterů-Praha,Libri 2005- ISBN 80-7277-026-8
Eva Rozehnalová, Marie Tomšíková: Církevní stavby- ÚÚR Brno, 1995-ISBN 80-85124-48-3
Kristina Krüger: Řády a kláštery,2000 let křesťanského umění a kultury- Editor-Praha,Slovart,2008,- ISBN 978-80-7391-121-8.
Jiří Škabrada: Konstrukce historických staveb - Argo, s. r. o., 2002 - ISBN 8072035487
Peter Zumthor: Promýšlet architekturu – ISBN 978-80-87545-24-9
Alena Vondrušková, Vlastimil Vondruška: Církev- Praha, Vyšehrad, 2014 - ISBN 978-80-7429-441-9

Rozsah grafických prací:

Analytická část:
- Schémata širších vztahů v rámci regionu, města a okolí
- Aktuální analýzy města a řešeného území doplněné o fotodokumentaci stávajícího stavu
- Teoretická východiska pro koncept návrhu, názorná schémata a grafy
- Textová část se závěry pro zvolený prostorový koncept
- Referenční příklady

Návrhová část:
- Průvodní zpráva se zásadami konceptu a s popisem navrženého architektonického řešení
- Výkres širších vztahů (schematický)
- Schémata principu pohybu pěších, dopravní obsluhy a provozního řešení
- Výkres situace řešeného území 1:1000 / 1:500
- Dílčí situace s řešením parteru a povrchů 1:500 / 1:200 (podle vybraných fragmentů areálu)
- Standardní výkresy půdorysů, pohledů a řezů 1:200 / 1:100 (podle vybraných objektů)
- Prostorové vyjádření návrhu, perspektivní pohledy, zákresy do fotografií, 3D model

Forma a způsob výsledného zpracování:
- Přehledná brožura formátu A3 obsahující soubor výkresů a textů (vytištěno 2x)
- 1 poster B1 (70x100 cm) představující hlavní myšlenky návrhu
- presentace diplomové práce pro obhajobu v elektronické podobě (PowerPoint, PDF)
- Archivní CD obsahující všechny výstupy v tiskové kvalitě ve formátu pdf a digitální prezentaci projektu.

Rozsah průvodní zprávy minimálně 10 stran A4 (včetně doprovodných grafů a schémat k textu)
(+ na základě domluvy s vedoucím DP lze v odůvodněných případech upřesnit jak formu zpracování, tak rozsah a podrobnost práce.)

Seznam odborné literatury:

Termín zadání diplomové práce: 22. 2. 2016

Termín odevzdání diplomové práce: 16.5.2016

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Ivana Gregorová Student(ka)	doc. Ing. arch. Karel Havliš Vedoucí práce	doc. Ing. arch. Antonín Novák Vedoucí ústavu

V Brně, dne 22. 2. 2016

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
Děkan

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ FAKULTA ARCHITEKTURY DĚKAN

SPRIEVODNÁ SPRÁVA

OBSAH

ROZDELENIE CIRKEVNÝCH STAVIEB

HISTORICKÉ ZÁSAHY DO CIRKEVNÝCH MAJETKOV

ANALÝZA CIRKEVNÝCH STAVIEB
Fary
Kláštory

ANALÝZA ÚZEMIA

ANALÝZA SOCIÁLNEJ SKUPINY

STRATÉGIA OBNOVY CIRKEVNÝCH STAVIEB
Reštart

PRÍKLADY VYUŽITIA BUDOV V JEDNOTLIVÝCH STUPŇOCH
Fara Havraníky
Fara Šatov
Kláštor Znojmo

ROZDELENIE CIRKEVNÝCH STAVIEB

- CIRKEVNÉ STAVBY
  - SAKRÁLNE
    - Farné kostoly
    - Filiálne kostoly a kaplnky
    - Pútne kostoly a kaplnky
    - Kláštorné kostoly a kaplnky
    - Kostoly a kaplnky cintorínov
    - Cintoríny
    - Drobná architektúra
  - PROFÁNNE
    - Kláštorné obytné a hospodárske budovy
    - Fary
    - Pastoračné a spoločenské centrá
    - Centrá pre mládež, internáty a domovy mládeže
    - Školy, vzdelávacie a výchovné zariadenia
    - Nemocnice
    - Liečebne dlhodobo chorých, domovy pre fyzické a mentálne posthnutia
    - Stacionáre pre starých ľudí
    - Azylové domy, budovy charity
    - Hospodárske objekty
- CIRKEVNÉ POZEMKY
  - LESY A LÚKY

HISTORICKÉ ZÁSAHY DO CIRKEVNÝCH MAJETKOV

13.St

I EMANCPIÁCIA CÍRKVI I Cirkev sa v celej Európe emancipovala na svetskú moc a spolu s tiým si v Čechách na Morave vydobila právo na vlastný majetok.

14.St

I DOBA Karla IV. I Cirkevný majetok dosahoval asi 1/3 až 1/2 všetkej pôdy v českých krajinách. Za vrcholního vlastníka sa považoval cisár, ktorému boli odvádzané dane.

15.St

I HUSITSKÁ DOBA I Značná časť cirkevného majetku bola zničená (kláštory, kostoly) a pozemky boli zabrané hlavne šľachtou. V pohusitskej dobe už tieto majetky cirkvi vrátené neboli.

1781

I REFORMA Jozefa II. I Bola zrušená asi 1/3 kláštorov. Majetok zrušených kláštorov bol sústredený do tzv. Náboženských fondov, neskôr zlúčených do Náboženské matice. Ich výnosy boli určené pre potreby katolíckej cirkvi, najmä na zriaďovanie nových farností a od 19. storočia tiež na rovnakej platov duchovných v chudobných farnostiach.

1919

I POZEMKOVÁ REFORMA I Boli odňaté časti veľkostatkov veľkým pozemkovým vlastníkom. Zhruba 1/10 majetku katolíckej cirkvi bola vyvlastnená. Kompenzáciou boli príspevky štátu na platy duchovných.

1945

I BENEŠOVE DEKRÉTY I Vyvlastnenie majetku reholných rádov, ktoré boli považované za nemecké.

1947

I REVÍZIA I. POZEMKOVEJ REFORMY I Vyvlastnenie celkov nad 50 ha.Netýkala sa majetku štátu alebo obcí, na cirkevný majetok sa vztahovala.Zákonný prísľub peňažnej náhrady za vyvlastnenie majetok; nikdy nevyplatených.

1948

IDRUHÁ POZEMKOVÁREFORMAI Zásahy totalitnej moci. Úplné vyvlastnenia cirkevného majetku (s malými výnimkami ako budovy far, kostolov, farský záhrady). Nedošlo k žiadnej kompenzácii

1990

I VÝČTOVÝ ZÁKON I Navrátenie časti budov církviam a rádom (cca 170 nehnuteľností)

1996

I EXEKUTÍVNE VYDANIE MAJETKU I Vydávanie majetku pomocou súdneho uuznesenia. Týkalo sa budov určených k duchovným, pastoračným, sociálnym, školským účelom , nie hospodárskeho majetku.

2012

I PLATNÝ ZÁKON I Zákon o majetkovom vyrovnaní s cirkvami a náboženskými spoločenstvami.

ANALÝZA CIRKEVNÝCH STAVIEB

FARY

Budova fary bola takmer vždy postavená blízko farného kostola, na ktorý logicky naväzovala. Nachádza sa na viditeľnom, často vyvýšenom mieste obce, kde uplatňovala vtedajšie dominantné postavenie v obraze dedinského života. Fara spolu s farným kostolom boli významnou súčasťou nie len duchovného, ale aj spolčensko-kultúrneho života celej obce. Svojou architektonickou formou patrila fara medzi najhonosnejšie stavby dediny. Ako vypadala budova fary v gotickom období nie je známe. Vďaka husitským vpádom sa žiadna z budov z tohoto bdobia nedochovala. Najviac fár sa na území Česka zachovalo z obdobia baroka. Menej sa ich nájde z obdobia renesancie a úplnými výnimkami sú eklektické či secesné budovy. S ohľadom na politicko-spoločenský vývoj od druhej polovice 20. storočia, dnes mnoho fár stratilo svoje pevné postavenie v obci a tým aj svoju pôvodnú funkciu.

TYPOLÓGIA

Veľmi častý je trojlodný pôdorys fary, ktoý môže byť rozšírený o ďalšie naväzujúce priestory. Orientácia fary na pozemku bola odkvapová, čo znamená že k ulici bola vždy otočená dlhšou stranou v strede ktorej bol situovaný vchod. Z bližšieho pozorovania jemožné rozdeliť fary do dvoch veľkostných skupín:

Malá fara bola najrozšírenejším typom na území malých dedín. Ide o menší jednopodlažný objekt s valbovou strechou, ktorá slúžila k hospodárskym účelom. V bohatších dedinách bola strecha mansardová a mala obytnú funkciu. Svojim vzhľadom sa dnes len málo odlišuje od bežných dedinských domov.

Veľká fara sa nachádzala v historicky väčších či dôležitejších sídlach. Má rozsiahlejšiu formu, ktorá slúžila vyššiemu kňazovi a viacerým farníkom.

Vstupná sieň - naväzuje priamo na vchod a umožňuje vstup do reprezentačných a úradných miestností v podlaží, na shodisko , prípadne záchod.

Reprezentačná sála - sa nachádza v prízemí. Je to miestnosť väčších rozmerov a slúži na prijímanie návšteva konanie kultúrnych stretnutí.

Kuchyňa - v niektorých prípadochmôže naväzvať na reprezentačnú sálu. Býva tak isto napojená na čiernu kuchyňu s chlebovou pecou a komoru.

Farná kancelária- úradné zázemie fary. Tak ako v reprezentačnej sále bývajú súčasťou kachle.

Archív - niekedy obsiahnutý v jednej miestnosti s knceláriou. Miestnosť pre archivovani epísomností a kníh.

Izba farných pomocníkov - napríklad pre ženy a čeľadníkov boli umiestnené v spodnom podlaží v prevádzkovej časti.

Izba kňaza - bola umiestnená v hornom podlaží spolu s izboami pre kaplana a vážených hostí. Pri jednopodlažnej budove bola v reprezentačnej časti budovy.

Hospodársky dvor - je nutnou súčasťou areálu . Obsahujel hosodárske budvy, záhradu aj sad. K fare prináležali aj iné pozemky a lesy, ktoré farníci buď sami obhospodarovali, alebo dávala do prenájmu.

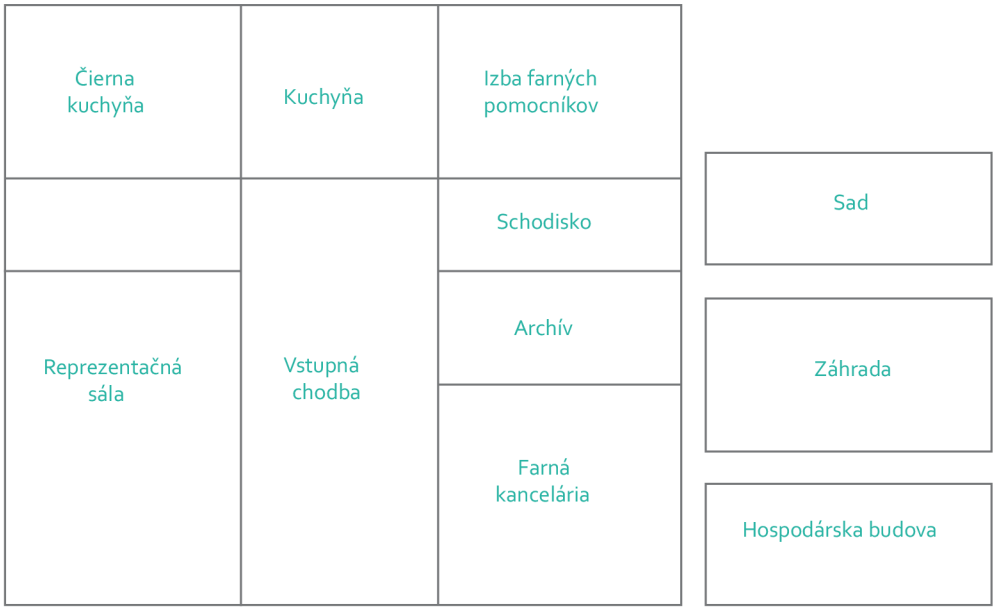

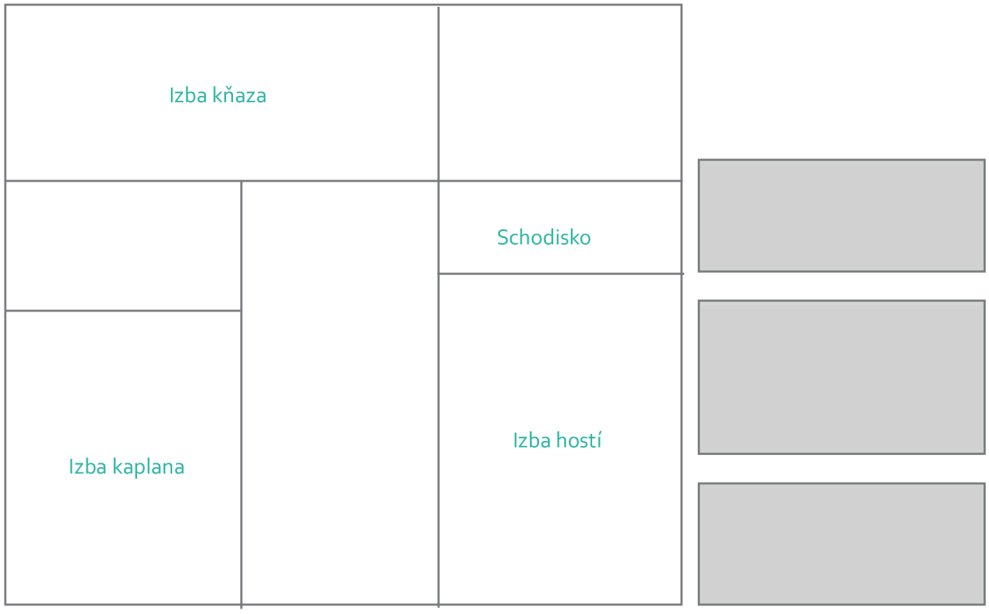

Schéma umiestnania jednotlivých miestností fary (líši sa v zvislsti od veľkosti kokrétneho objektu fary)

KLAŠTORY

Kláštor je náboženská stavba, alebo celý areál určený pre život rádového spoločenstva.

Kláštory mimo mesta boli budované ako prvé, už v období Veľkomoravskej ríše. Sú to kolonizačné kláštory benediktiánske či cisterciácke . Stavali sa s opevnením a hospodárskym dvorom ako nové a samostatné objekty v krajine.

Mestské kláštory boli budované neskôr na periférii mesta, alebo v chudobných štvrtiach, kde mohli vykonávať rehoľu medzi chudobným ľudom. Boli zakladané žobravými rádmi domonikánov či františkánov. Boli bez hospodárskeho dvora a len málo z nich malo k dispozícii záhradu či sad.

TYPOLOÓGIA

Ambit - prepája všetky dôležité časti klauzury. Má veľké okná a pred zriadením knižnice slúžila ako študovňa. Ako prísľub nebeského raja sú okná orientované do rajského dvora a panuje tu prísne ticho.

Kapitulná sieň - Po kostole druhý najvýznamnejší liturgický priestor. Mnísi sa tu schádzajú na pravidelných schôdzach. Rehoľníci tu skladajú večný sľub a je tu pohrebisko opátov a významných dobrodincov.

Fratéria - slúžila ako remeselná dielňa mníchov. Často tiež plnila funkciu pisárske jdielne - skriptoria - kde mnísi opisovali a zdobili knihy.

Refraktár - spoločná jedáleň mníchov. Ležala medzi kuchyňou a kalefaktoriem - jedinými miestnosťami, v ktorých sa v kláštoroch kúrilo.

Rajská záhrada - štvorcová záhrada s fontánou v strede. Má pripomínať raj, ktorý čaká veriacich po smrti. Oproti vchodu do refektára sa nachádzalo lavatorium - zastrešená fontána, kde si mnísi umývali pred jedlom ruky.

Prelatúra - bývanie opáta. Slúži ku styku s verejnosťou - reprezentatívne priestory, sály, vlastné refektár s kuchyňou, ak v kláštore stoloval hosť. Pôdorysne umiestnený pri vstupe do kláštora, alebo aj ako samostatný dom.

Noviciát - Adepti mníšstvo sa tu pripravovali na svoj budúci rehoľný život. Nachádzal sa zvyčajne mimo konventu.

Kuchyňa - mnísi tu pripravujú jedlo sami. Podľa řehosle sv. Benedikta sa v tejto činnosti po týždni striedajú.

Paraltórium - hovorňa. Postupne bola reč z miestností kláštora vytlačená, hovorné tak bola jedinným miestom, kde spolu mohli mnísi komunikovať.

Kalefaktórium - ohrievareň. Slúžilo mníchom v chladných a daždivých dňoch. V kláštoroch sa nekúrilo až do raného novoveku. Zima bola chápaná ako súčasť asketického života.

Dormitár - v stredoveku išlo o spoločnú spálňu mníchov. V 15. a 16. storočí sú spoločné spálne nahradené jednoducho zariadenými celami.

Knižnica - S vynálezom kníhtlače kníh pribúdalo - bolo využité západného traktu,
ak tu nebýval opát, kde mali predtým dormitár laickí bratia. knihy boli umiestnené aj v armáriách - vstavaných policiach v ambitu. V klášteore býval aj archív dôležitých listín.

Dom pre hostí - tvorí samostatné krídlo, alebo budova mimo klauzury. Pôvodne stavané pre rodinu zakladateľa kláštora, teraz slúži pre pútnikov.

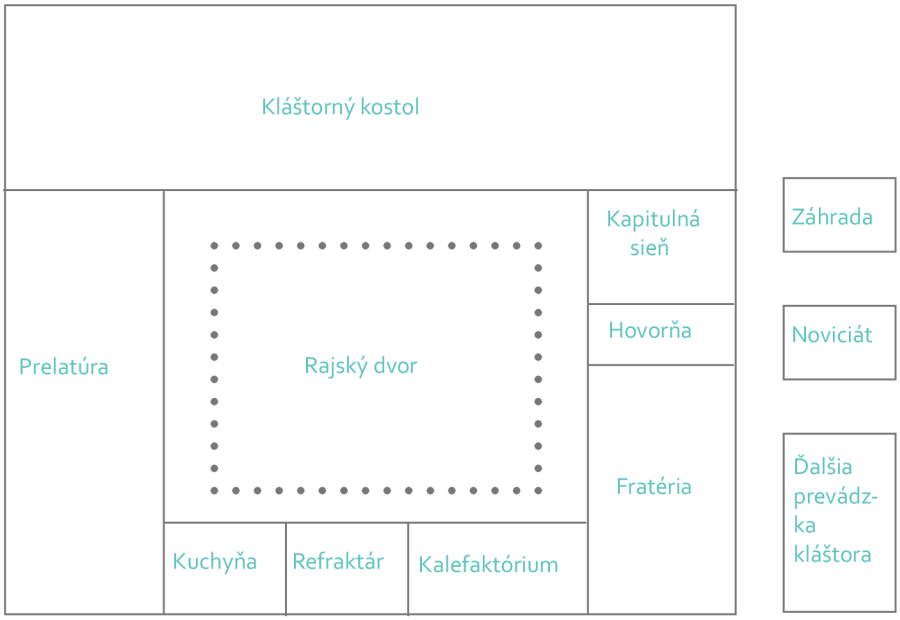

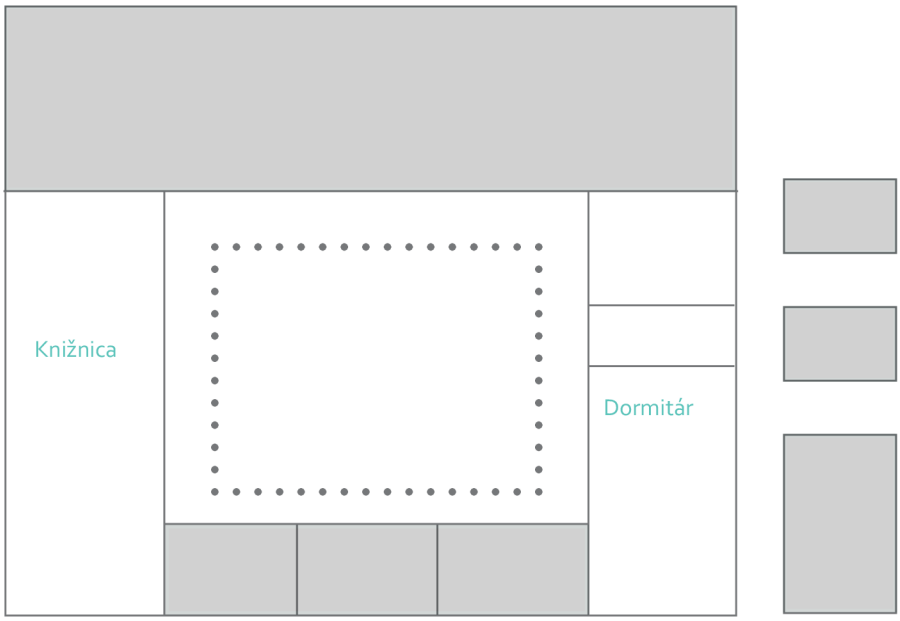

Schéma umiestnania jednotlivých miestností v kláštore (líši sa v zvislsti od veľkosti kláštora, rádu , či umiestnenia)

ANALÝZA ÚZEMIA

Biskupstvo Brnenské sa nachádza v troch krajoch: Juhomoravskom, kraji Vysočina a okrajovo v Juhočeskom kraji. Vybraná čať je oblasťou piatich dekanstiev v smere od rakúskych hraníc pokračujúcu na sever a hraničí s mestom Jihlava.

Obce v týchto oblastiach majú relatívne nízke počty obyvateľov. Hustota obyvateľstva v tejto oblasti je v určitej miere ovplyvnená aj historickými okolnosťami. V povojnových rokoch došlo k odsunu nemeckých obyvateľov z Československa a ich majetky boli skonfiškované. Aj tieto udalosti ovplyvnili hustotu obyvateľstva aj v dnešnej dobe a niektoré z dedín trpia nízkym počtom obyvateľov.

Aj v dôsledku týchto politických , spoločenských a iných faktorov je v tejto lokalite mnoho cirkevných objektov, ktoré v dnešnej dobe nemajú trvalé využitie. Situáciu v tomto smere paradoxne komplikujú aj reštitúcie. Cirkvi sú mnohokrát navrátené majetky v podobe neudržovaných cirkevných a hospodárskych budov, ktoré potrebujú nutnú údržbu. Je žiaľ ekonomicky nemožné udržať všetky budovy v pôvodnom chode. Približne polovica je naďalej využívaná ako sídlo kňaza. Ostatné z nich môžeme nájsť v neobývanom stave.

BRNENSKÚ DIECÉZU TVORÍ 451 FARNOST

251 FARNOSTÍ NIE JE TRVALE VYUŽÍVANÝCH KŇAZOM

ANALÝZA SOCIÁLNEJ SKUPINY

Rýchla a komplexná doba, v ktorej žijeme sa mení každý deň. Mladým ľuďom na hranici dospelosti dáva čoraz väčšiu námahu vkročiť do tohoto kolobehu diania a udržať sa v ňom. Osamostatnenie a úspešný vstup do života sa nedeje zo dňa na deň a školy či vzdelávacie zariadenia nás na život pripravia len čiastočne. Oporu a silu na to, aby sme splnili očakávania okolia aj tie svoje, aby sme mali budúcnosť, nachádzame v rodine.

Ako sa vyrovná s vstupom do života človek, ktorý nemá rodinu ?

Mladým ľuďom poskytuje detský domov podporu len do určitého veku. Po dosiahnutí hranice 26 rokov alebo po ukončení štúdia musia tieto zariadenia opustiť. Tieto zadriadenia opúšťajú v priemere vo veku 20 rokov a od vtedy sú nútení žiť svoj život tak, ako sa naučili.

Ako majú byť mladí ľudia budúcnosťou, keď na ňu nie sú pripravení?

Napriek dlhodobej príprave na odchod, mnohí z nich sa nezvládnu začleneniť do spoločnosti. Dôvodom nie je to , že sú nenapraviteľní, nezvládnuteľní či nepoučiteľní ako by sme si mohli myslieť. Je to jednoducho pre to, lebo v tomto veku sú príliš mladí na to, aby bez postupnej podpory rodiny či blízkych začali zo dňa na deň žiť dospelý a samostatný život. Sociálny systém zabezpečí bývanie iba pre deti a mladých ľudí do určitého veku, veľká väčšina je po 18 rokoch nútená začať žiť inde. Rýchly svet im poskytne rýchle uspokojenie potrieb a tak často skončia v sociálne vylúčenej spoločnosti, či pri páchaní priestupkov.

V ROKU 2015 SA NACHÁDZA V DOMOVOCH 908 ZDRAVÝCH DETÍ

365 Z NICH MÁ VEK 15 AŽ 18 ROKOV

PRIEMERNE ROČNE OPUSTÍ DOMOVY 310 MLADÝCH ĽUDÍ

STRATÉGIA OBNOVY CIRKEVNÝCH STAVIEB

Účelom návrhu nie je iba revitalizácia jednotlivej budovy, ale aj nové vytvorenie kooperácie cirkevného spoločenstva a opatrovníckych inštitúcií.
Interakcia týchto dvoch subjektov, ktoré majú spoločný koreň záujmov a hodnôt, môže pri ich znovuobnovení priniesť všestranný úžitok.

Výsledkom tejto kooperácie je návrh využitia neobývaných cirkevných stavieb a založenie systému budov určených pre bývanie detí a mladých ľudí, ktorí nemajú domov ani rodinu. V troch na seba naväzujúcich stupňoch im poskytne nový začiatok a pokračovanie procesu postupnej prípravy na samostatný život:
o náhradná rodina pre deti, ktoré z rozličných dôvodov stratili rodinu.
o komunitné bývanie na určitý čas slúžiace ako krok medzi ústavnou opaterou a samostatným životom
o sociálne bývanie pre konečné začlenene sa do širokej spoločnosti a samostatného života
Možnosťou bývania v malých farách sa zvýši počet náhradných rodín a deti budú mocť byť vychovávané v prirodzenejšom a intímnejšom prostredí, čo ovplyvní aj formovanie ich osobnosti a pohľad na svet.
Väčšie cirkevné objekty poskytujú komunitné bývanie na čas nutný pre adaptáciu a v ďalšom stupni trvalé sociálne bývanie. Sebariadiaca komunita, je nezávisle spravovaná ľuďmi, ktorí v nej žijú. Členovia majú súkromie, vlastné bývanie, ktoré je doplnené o sociálne služby.

REŠTART

[*podst.m.* : nový začiatok; opätovné spustenie zariadenia]

... BUDOV Hlavnou úlohou REŠTARTU cirkevných budov je vrátiť do nich stratený život .Náplň , ktorú tieto budovy obsahovaliv minulosti bolo bývanie pre kňazov a rehoľníkov. Nízky počet veriacich a tým aj počet kňazov a reholníkov necháva budovy neobývané. Existujú ale ľudia, ktorí bývanie vyhľadávajú a potrebujú a ktorí môžu budovám vrátiť primárnu funkciu v trochu novom podaní.

.. HODNÔT Osamostatnenie nesie so sebou aj pocit samoty. Ten, kto nenabehne do kolobehu diania dostatočne rýchlo sa stratí. Systém úzko spolupracujúcej komunity pomôže deťom a mladým ľuďom z detských domovov ľahšie nájsť svoju identitu hľadaním základných hodnôt. Ľudia sa tu môžu istý čas stať novou rodinou, ktorá poskytne istotu a opätovnú šancu na nový začiatok pred aj po období opustenia ústavnej opatery a pomôžu si pri štarte do života.

... VZŤAHOV V následku spoločenských a iných zmien nie je v sile cirkvi udržať všetky budovy v chode tak, ako v minulosti. REŠTART dáva na základe kooperácie možnosť znova naplniť nevyužitý priestor cirkevných budov novými funkciami, ktoré sú zhodné s pôvodnými hodnotami cirkvi. Je to výzva nepredávať iba ideologický obsah viery, ale svojím činom šíriť pôvodné hodnoty, ktoré sú zhodné s morálnymi hodnotami spoločnosti.

Fary a kláštory jednotlivých stupňov na seba naväzujú a tým vytvárajú fungujúci reťazec. Takýto reťazec je aplikovateľný na viacerých miestach skúmaného územia. Za predpokladu, že cirkevné objekty sú na území republiky rozmiestnené obdobne, dá sa táto stratégia aplikovať v akejkoľvek lokalite.
Je pravdepodobné, že nie všetky zo zmapovaných cirkevných objektov sa do systému môžu začleniť. Dôvodom môže byť to, že fara je plne fungujúca a využívaná, alebo naopak jej stav alebo poloha nie je vyhovujúca. Pre rozhodovanie o začlenení do systému je nutná bližšia analýza objektov a formulovanie bodov, ktoré objekt musí splňovať na to, aby bol v systéme fungujúci.

DOSTUPNOSŤ

Dochádzková vzdialenosť za školou , prácou a iným občianskym vybavením je čo najmenšia. Obce, ktoré nemajú školské zariadenia väčšinou využívajú zariadenia v susednej obci. S ohľadom na dostupnosť vyššieho stupňa vybavenosti (administratíva, nemocnica..) vzdialenosť od na väčšieho sídla (nad 5 000 obyvateľov) nepresahuje 20 km.

POLOHA

Budova je začlenená do fungujúceho sídelného celku s vybudovaným spoločenským základom. Je situovaná v bežnej zástavbe. Ideálne je doplnená o ďalšiu spoločenskú službu, ktorá zlepší styk s okolím a vylúči stigmatitzovanie skupiny.

SCHOPNOSŤ KOMUNIKÁCIE

Náväznosť na ďalšie budovy v systéme jberie ohľad na vlastnosti územia. Je nutné , aby bola zaistená komunikácia medzi obyvateľmi jednotlivých budov pre dosiahnutie jednotnej komunity. Pridaniím nových funkcií u väčších budov (napr. rekvalifikačné kurzy) vzniká možnosť nadobudnutia nadmiestneho významu.

ČIASTOČNÁ SEBESTAČNOSŤ

Priblíženie sa historickej sebestačnosti farností, opätovné využitie hospodárskych dvorov a budov pre pestovanie plodín a chov. Minimalizovaine nákladov na život a opravy využitím vlastných zručností pod odborným vedením a používaním materiálov nachádzajúcich sa v okolí.

ETAPIZÁCIA

Vzhľadom na rozsiahlosť farných a kláštorných objektov je nutné rozdelenie procesu revitalizácie na viaceré etapy. Proces revitalizácie je podmienený obyvateľmi, ktorí na základe svojich potrieb a možností prevádzajú budovu jednotlivými fázami. Každá fáza, pokiaľ je dostačujúca pre obyvateľov, sa môže považovať za konečnú, dokončenie estapizácie je ideálny stav.

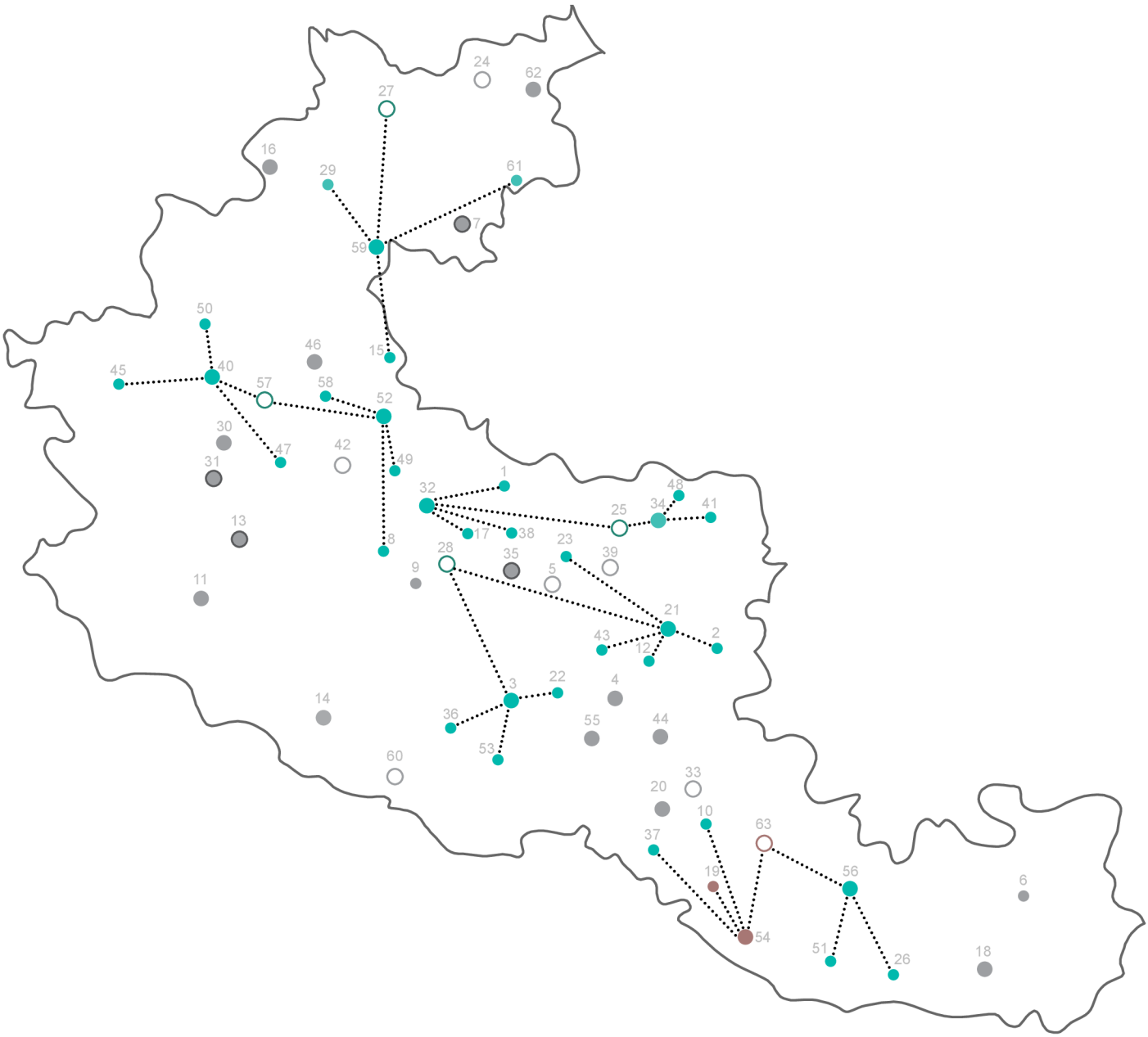

LEGENDA ZOBRAZENÍ

- a - malá fara
- b - veľká fara
- c - kláštor
- zobrazenie náväznosti
- budovy pre návrh

0 10 20 50km

PRÍKLADY VYUŽITIA BUDOV V JEDNOTLIVÝCH STUPŇOCH

FARA HAVRANÍKY

Obe mnou zvolené fary majú spoločnú časť histórie, pretože patria do oblasti, ktorú v minulosti spravoval Loucký kláštor.
Havraníky a priľahlé obce ležia v národnom parku podyjí a sú vyhľadávaným miestom pre letnú turistiku. S históriou obce a okolím sú späté mená osobností ako hudobník Matthias Daum, či farár a včelár František Adamec, žurnalista Karl Postl a mnohí iní.

Malé fary umožňujú náhradnej rodeine relatívne rýchle nasťahovanie a pohodlné bývanie bez velkých stavebných úprav. Rovnako ako fara v Havraníkoch, ktorá už podobnej funkcii kedysi aj slúžila. Je typickým príkladom barokovej fary. Bližším skúmaním tejto budovy, ktorú som si vybrala ako jeden z príkladov vyšlo na javo, že sa jedná o hodnotný pamiatkovo chránený objekt. Faru v Havraníkoch chcem uviesť ako príklad malej fary, ktorá môže zhodnotiť svoj potenciál kultúrnej pamiatky a zároveň obydlia rodiny.

Baroková fara bude upravená pre potreby bývania náhradnej rodiny. Pre väčšinu malých fár by toto bola prvá aj posledná fáza obnovy.
V druhej fáze, ktorá sa môže uskutočniť po určitom období, navrhujem bývanie rodiny mimo fary. Nový objem domu umiestnený ako protiváha na na konci pozemku, prepisuje v zmenšenej miere základné proporcie fary. Novostavba vrastená do obvodových stien záhrady sa stáva novým obydlím pre rodinu. Z fary sa stáva pamiatka odkazujúca na históriu miesta- múzeum obce a okolia. Vďaka pevnej obvodovej stene tvoria obe budovy jeden celok. Rodina sa stane súčasťou obce a jej histórie.

Nová budova bude stavaná svojpomocne, ľuďmi z komunity. Rodina bude môcť dosiahnúť určitý príjem zo spravovania fary a expozície, prípadne sezónneho predávania vlastných výrobkov na mieste. Vyhradený priestor občerstvenia vo fare môže slúžiť aj ako miestnosť pre stretávanie.

ETAPIZÁCIA

I 1 I Prebiehajú úpraravy nutné na prevádzku budovy a následné využívanie jej priestorov pre náhradnú rodinu. Malá fara je typológiou podobná rodinnéhmu domu, preto sa nepredpokladajú veľké zásahy do konštrukcie. Obnovenie hospodárskej budovy pre účely rodiny.
I 2 I Rozšírenie funkčného objemu - budovanie bývania rodiny mimo objektu. Uvoľnenie priestoru historicky hodnotnej fary pre ďalšie využitie.
I 3 I Vužitie fary pre kultúrne účely. Buduje sa expozícia historickej dediny a jej okolia. Správu objektu vykonáva rodina .

FARA ŠATOV

Baroková budova fary z 18. stroročia je situovaná v severnej časti obce, takmer na križiovatke ciest z okolitých dedín. K fare patrí rozľahlý dvor s niekdajšími hospodárskymi budovami.

Hmotová koncepcia spočíva v očistení pozemku , obnovení budov na ich pôvodnom pôdoryse a zachovaní hmotových vzťahov. Návrh je založený na otvorení priestorov fary z viacerých strán a sprístupnenie záhrady a objektu okolidúcim. Otvorením hrubých tehlových stien z viacerých smerov chcem navodiť atmosféru slobody a otvorenosti k okoliu. Chcela by som, aby sa obyvatelia fary necítili izolovaní a obyvatelia dediny sa mohli zapojiť do diania na fare. Fara a záhrada bude miesto stretnutia.

Ľavé krídlo fary bude v oboch podlažiach využívané mladými ľuďmi z detských domovov ako komunitné bývanie. V priamej náväznosti na obytnú časť fary je navrhnutá neskoršia dostavba. Nová budova bude postavená na pôvodnom pôdoryse a preberá hmotu starej budovy.

Pravé krídlo fary bude slúžiť širokej verejnosti a poskytuje prídavné funkcie. Budú sa tu nachádzať priestory komunitnej jedálne, ktorá sa počas sezóny môže využívať ako kaviareň, či miestnosť letných workshopov. V hornom podlaží bude situovaná školiaca miestnosť v náväznosti na dielňu.
Záhrada je koncipovaná ako otvorený sad , ktorý je vysadený v dvoch osách: prvá zvýrazňuje hlavnú os vstupu, druhá lemuje hospodárske budovy a vonkajšiu dielňu.

ETAPIZÁCIA

I 1 I Priestory fary sa prispôsobia pre užívanie. Ttieto prípravy obsahujú nutné vnútorné stavebné úpravy a primárnu kultivácu súkromného bočného dvora. Postupne sa v pravom krídle buduje hygienické zázemie pre priestory prístupné verejnosti. Budú sa tu odohrávať záujmové aktivity ľahšej formy , besedy či výtvarné krúžky. V druhom podlaží vznikne priestor dielne s náväznosťou na dvor a miestnosť pre rekvalifikačné kurzy.
I 2 I Postupne sa začína s úpravou a čistením pozemku. Sú odstránené všetky nevyhovujúce budovy. Vzniká ovocný sad a rekonštruujú sa vyhovujúce hospodárske budovy, ktoré budú slúžiť na ustajnenie zvierat a sklad ručného náradia a materiálu. Vo verejnej časti sa zakladá počítačová miestnosť.
I 3 I Prebieha postupné zvyšovanie kapacity ubytovania. Realizuje sa výstavba novej časti pre obvateľov na pôdoryse starej hospodárskej budovy nadväzujúce na ľavé krídlo fary. Vytvorenie priestorov miestnej kaviarne v nadväznosti na dvor.

KLÁŠTOR ZNOJMO

Dominikánsky kláštor sa nachádza v centre Znojma priamo pri mestských hradbách. Pozemok, ktorý bol rádu v histórii vymeraný obsahuje v súčasnosti budovu kláštora a fary sv. Kříža. Hlavná hmota kláštora je tvorená východným gotickým krídlom z 15. storočia,ktoré je zatiaľ obývané rádom. Vrcholne baroková prístavba západného uličného krídla je využívaná ako komerčné priestory. Kláštor je priamo napojený na kostol nalezení sv.Kříže. Fara v minulosti näzovala na budovu vnútrobloku, ktorá sa nedochovala. Rozľahlý dvor dnes obsahuje rôzne dostavby a prístavby nevalnej hodnoty.

Koncept je založený na očistení celého objektu od konštrukcií, ktoré boli pristavané a následným vstavním jednoduchého objemu. Nový objem v priestore spája v ose obnaženú stenu fary s krídlom kláštora a tým vytvára dva rozličné priestory: poloverejné nádvorie naväzujúce na bočný vstup do kláštora a polosúkromné záhrady.

Budova fary spolu s prístavbou obsahuje sociálne bývanie pre mladých ľudí a začínajúce rodiny. Malometrážne byty pôvodnej fary sú určené pre jednu až tri osoby. Tieto byty majú spoločnú práčovňu. Byty novostavby sú určené prevažne pre mladé páry a začínajúce rodiny. Parkovanie na pozemku kláštora je riešené polozapustenými priamo vetranými garážami. Kláštor je rozdelený na krídla s rozdielnymi funkciami s možnosťou ich izolovania. V západnom krídle sa zachovajú priestory, ktoré budú poskytnuté na prenájom. To bude možnosťou pre mladých ľudí z domovov vykonávať prácu či remeslo priamo v meste.
Východné krídlo je po odchode mníšskeho rádu naplnené novými funkciami. V spodnej časti v náväznosti na kostol je viacúčelová sála na stretnutia a veľká konferenčná sála. Druhé podlažie je upravené pre výuku jazykovej školy pre mládež a deti. Tretie podlažie bude slúžiť ako hlavné sídlo znojemskej farnosti a jej okolia. V spojovacej časti je navrhnutá komunitná kaviareň.
K rakonštrukcii historickej budovy kláštorav sa bude pristupovať nedeštruktívne, a preto nie sú predpokladané žiadne hmotové novotvary.

ETAPIZÁCIA

I 1 I Obnova ľavého krídla kláštora. Očistenie konštrukcií a technické zaistenie jej častí. Vybudovanie výťahu pre bezbariérový prístup do všetkých podlaží. Budovanie nového hygienického zázemia a kuchynky v každom podlaží.
2 I Obnova pravého krídla po opustení priestorov rádom dominikánov. Odstránenie priečok a očistenie konštrukcií. vytvorenie priestorov pre novú náplň: viacúčelové sály, jazyková škola, komunitná kaviareň. Presun sídla farnosti z fary do kláštora. Obnova rajského dvora.
I 3 I Adaptácia fary na bytové jednotky. Budovanie parkovacích miest na kláštornom pozemku a doplnenie stávajúceho objemu fary prístavbou. Kultivácia priestorov kláštorného dvora a okolia pred kláštorom.